

ÜLESTÕUSMISAJA SEITSMES PÜHAPÄEV AD 2022

Rm 8:12–17 (Js 44:1–5; Jh 15:26–16:4)

12 [Niisiis,]¹ vennad, et me oleme küll võlgased, kuid mitte oma loomusele², et peaksime loomuse järgi elama.

13 Sest kui te oma loomuse järgi elate, siis te surete; kui te aga Vaimu abil ihu teod suretate, siis te elate.

14 Sest kõik, keda iganes Jumala Vaim juhib, on Jumala lapsed.

15 Sest te ei ole saanud orjuse vaimu, et peaksite jälle kartma, vaid te olete saanud lapseõiguse Vaimu, kelles me hüüame: «Abba! Isa!»

16 Seesama Vaim tunnistab koos meie vaimuga, et me oleme Jumala lapsed.

17 Kui me oleme aga lapsed, siis oleme ka pärijad, nii Jumala pärijad kui Kristuse kaaspärijad; ning kui me koos Temaga kannatame, siis meid ka koos Temaga kirgastatakse.

Sissejuhatus

Apostel Pauluse Kiri roomlastele on kirjutatud³ ilmselt aastal 56 (või selle paiku) Kreekas, tõenäoliselt Korintoses, mis oli Pauluse Kreeka-misjoni keskuseks. Tegemist oli apostli kolmanda misjonireisiga, mille käigus ta kogus muuhulgas annetusi Jeruusalemma koguduse tarvis (vt nt Rm 15:25jj). Pauluse plaan oli pärast annetuste kohaletoometamist reisida Hispaaniasse, külastades teel ka Roomat (Rm 15:24.28).

Kiri roomlastele näitab, et kristlus oli selle kirjutamise ajaks juba Rooma jõudnud – millal, selle kohta andmed puuduvad, kuna kõnealune kiri ongi varaseim säilinud tunnistus kristliku koguduse olemasolust Roomas.

Traditsiooniliselt nähakse Rooma kirjas Pauluse õpetuse või kuulutuse kokkuvõtlikku esitlust, end seejuures tuleb märkida, et tegemist ei ole kõikehõlmava ülevaatega, kuna mitmed teistes kirjades käsitletud olulised teemad puuduvad kas täielikult või on antud edasi väga lühidalt. Paulus kirjutab roomlastele nii enda kui oma kirja esmaste adressaatide seisukohalt olulisimast.

Talle endale oli tähtis tutvustada Rooma kristlastele iseennast ja oma õpetust ning

¹ EELK Kirikukäsiraamatu Lugemiste raamatus puudub salmi eelnevaga siduv väljend ἅπα οὖν – «niisiis».

² Nii siin kui järgmises salmis kasutatakse sõna «loomus» vastena sõnale σάρξ – «liha». Käesoleva tekstikäsitlemise autor soovib lähtuda originaalist ning asendada sõna «loomus» varasemate eestikeelsete tõlgete eeskujul sõnaga «liha» (vt allpool vastavat keelelist märkust).

³ Rooma kirja otseseks kirjapanijaks ei olnud mitte Paulus ise, vaid Tertius, kellele Paulus oma sõnumi dikteeris (Rm 16:22).

valmistada ette pinnast edasisele kuulutustööle. Paulus isegi otsekui vabandab Rooma kristlaste ees, ja seda kahel põhjusel: esiteks seetõttu, et ta ei ole juba varem nende juurde jõudnud, ei isiklikult ega kirjasõna kaudu (Rm 1:9–15), teiseks aga seetõttu, et neile kirjutamine ja plaanitav nende juurde tulemine näib olevat vastuolus tema põhimõttega «mitte kuulutada evangeeliumi seal, kus Kristust juba on nimetatud», et mitte ehitada «teiste poolt pandud alusele» (Rm 15:20).

Paulus ei taha näida pealetükkivana, pigem kutsub ta üles üksteise vastastikusele uss kinnitamisele: «Ma ju igatsen teid näha, et ma võiksin teile jagada mõnda vaimulikku andi teie kinnituseks, see aga tähendab: teie keskel leida üheskoos julgustust mõlemapoolse usu, teie ja minu oma varal.» (Rm 1:11j)

Kiri näitab, et apostlile olid teada ka Rooma koguduse probleemid, võib-olla isegi teatav lõhestatus, tõenäoliselt juutidest ja endistest paganatest kristlaste vahel. Seepärast näitab ta juba kirja alguses, et Jumala ees ei ole süüdi mitte ainult paganad, vaid ka juudid – isegi rohkem kui esimesed, kuna neile on antud Seadus ja nad on õppinud tundma Jumala tahtmist, ent siiski selle vastu eksinud. Vastukaaluks kutsub Paulus endistest paganatest kristlasi arvestama juutidega, kellele võib saada komistuskiviks endiste paganate suhteline vabameelsus mõningate kommete või kvaasireligioosete tavade puhul (vt Rm 14 arutelu söömise üle).

Kirja keskosa moodustavad kolm peatükki (Rm 9–11) käsitlevad põhjalikult Iisraeli ja kristliku koguduse vahekorda, kusjuures siin tuleb teravalt esile valu, millega Paulus vaatab oma rahvus- ja endiste usukaaslaste peale: «Ma räägin tõtt Kristuses, ma ei valeta, minu kaastunnistaja on mu südametunnistus Pühas Vaimus, et mul on suur kurbus ja südamel lakkamatu valu, sest ma sooviksin pigem ise olla neetud ja Kristusest lahutatud oma vendade heaks, kes on mu veresugulased, kes on iisraellased, kelle päralt on lapseõigus ja kirkus ja lepingud ja seadustik ja jumalateenistus ja töötused, kelle päralt on esiisad ja kelle seast Kristus on ihu poolest.» (Rm 9:1–5)

Pauluse vastus küsimusele, miks Iisrael on Kristuse tagasi lükanud ja kas Jumal on seepärast oma rahva hüljanud, on, et selle kõige tõelist põhjust teab üksnes Jumal, kelle nõuandjaks inimene ei peaks kippuma, ent selleski on varjul rõõmusõnum, kuna see annab paganaile võimaluse kuulda evangeeliumi ja saada päästetud, ning küllap Jumal kord pöörab taas ka Iisraeli südame ja saatuse.

Rooma kirja ülesehitus on üldjoontes järgmine:

- | | |
|------------------|---|
| 1:1–17 | sissejuhatus, tervitus, Kristuse evangeeliumi sõnastamine kirja peateemana; |
| 1:18–2:20 | Jumala õigus ja inimeste süü; |
| 2:21–7:25 | õigeksmõistmine usu läbi, lunastus ja lepitus Kristuses; |

- 8:1–39** elu Kristuses ja Tema Vaimus;
9:1–11:36 Iisrael ja paganad;
12:1–15:13 lunastatute uus elu Kristuses;
15:14–16:27 kokkuvõte, lõpusõnad, tervitused, lõpuülistus.

Kiri roomlastele ei ole Pauluse esimene kiri, kuid on oma kaalukuse tõttu paigutatud tema kirjade hulgas alati esimesele kohale. Rooma kirja keskse sõnumi võib võtta kokku sõnadega: «Sest Jumal on kõik inimesed kinni pannud sõnakuulmatuse alla, et kõikide peale halastada.» (Rm 11:32)

Keelelisi märkuseid

Niisiis – ἄρα οὖν – võiks tõlkida ka: «järelikut» või nagu 1968. aasta piiblitõlkes «sellepärast nüüd» või nagu 1989. aasta Uue Testamendi tõlkes «see tähendab siis». Tegemist on olulise väljendiga, mis põhjuslikult seob järgneva eelnevalt öelduga.

Oleme küll võlglast – ὀφειλέται ἐσμέν – sõna ὀφειλέτης – «võlglane» tuleneb verbist ὀφείλω – «[kellelegi midagi] võlgnema», «võlgu olema», ka «[millekski] sunnitud olema», «[kellegi ees millekski] kohustatud olema».

Mitte oma loomusele – οὐ τῆ σαρκί – «mitte lihale». Sõna σὰρξ – «liha» – tähistab Uues Testamendis, eriti Pauluse kirjades, enamasti inimese langenu, patust olemust, vahel ka neutraalselt inimese ihu või kõike elavat. Sõna «loomus», mis eesti keeles tähistab eeskätt [inimese] iseloomu, loomulaadi, ent viitab otseselt ka loomusele ja loodupärasusele, on sõna σὰρξ tõlkevastena kohatu. Äärmisel juhul võiks siin kasutada väljendit «langenu loomus» või «rikutud loomus».

Siis te surete – μέλλετε ἀποθνήσκειν – võiks tõlkida ka «peate surema» või «olete suremas» või veidi parafrasides «peate arvestama kindla surmaga/peate olema valmis kindlaks surmaks».⁴

Vaimu abil – πνεύματι – «vaimuga». Sõna πνεῦμα tuleneb verbist πνέω – «hingama», «puhuma» – ja tähistab sarnaselt heebrea sõnale נַחַם nii vaimu, tuult kui ka hingeõhku.

Ihu – τοῦ σώματος – sõna σῶμα tähistab nii füüsilist ihu kui inimesiku tervikut.

Teod – τὰς πράξεις – sõna πράξις – «tegu», «tegemine», «teguviis», «tegutsemisviis» – tuleneb verbist πράσσω, mis tähistab eeskätt millegi regulaarset tegemist, millegagi tegelemist, millegi harrastamist või teostamist.⁵

Suretate – θανατοῦτε – võiks tõlkida ka: «surmate».

⁴ 1739. aasta Piiblis: «siis peate teie surrema».

⁵ Eesti õigekeelsussõnaraamatu järgi on praksis «(vabakutselise erialane) tegevus».

Siis te elate – ζήσεσθε – kui eelnevalt on sõnad «elama» ja «surema» oleviku ajavormis, siis siin on sõna «elama» originaalis millegi kindlale teostumisele viitavas tuleviku ajavormis, mida võiks (veidi vanamoodsalt) tõlkida: «saate elama».⁶

Kõik, keda iganes – ὅσοι – sõna ὅσος võib tähendada kas «kõik, kes iganes» või «üksnes need, kes». Ehk oleks kõige õigem jääda 1739. aasta Piibli kombel neutraalse tõlke juurde: «ni mitto kui».

Keda...Jumala Vaim juhib – πνεύματι θεοῦ ἄγονται – originaalis kasutatakse passiivset kõneviisi: «[kes] on Jumala Vaimust juhitud».⁷ Sõna ἄγω tähendab «tooma», «juhtima», «viima», ka «[tagant] ajama/sundima».

Jumala lapsed – υἱοὶ θεοῦ – sõnasõnalt: «Jumala pojad».

Saanud – ἐλάβετε – võiks tõlkida ka: «vastu võtnud».

Et peaksite...kartma – εἰς φόβον – sõnasõnalt: «hirmuks».

Lapseõiguse – υἰοθεσίας – sõna υἰοθεσία – sõnasõnalt: «pojaks seadmine» – tuleneb sõnadest υἱός – «poeg» – ja τίθημι – «seadma», «määrama» –, tähistades siinkohal adopteerimist.

Hüüame – κράζομεν – sõna κράζω tähendab «valju häälega hüüdma», «karjuma», samuti (väga sarnaselt eestikeelsele vastele) «kraaksuma».⁸

Abba – ἀββᾶ – heebrea sõnast אב – «isa» – tulenev ἀββᾶ on algselt lapselik pöördumine isa poole, hilisemalt aga austav palvemeelne pöördumisviis Jumala poole.⁹

Seesama Vaim – αὐτὸ τὸ πνεῦμα – õigem oleks tõlkida: «Vaim ise».

Tunnistab koos – συμμαρτυρεῖ – sõnda συμμαρτυρέω koosneb kaasütlevast eessõnast σύν ja verbist μαρτυρέω – «tunnistajaks olema», «[millestki isiklikult nähtust või kogetust] tunnistust andma», «[midagi] kinnitama».

Jumala lapsed – τέκνα θεοῦ – erinevalt 14. salmist, kus oli juttu «Jumala poegadest» (υἱοὶ θεοῦ), kasutatakse siin ja järgnevas salmis sõna τέκνον – «laps».¹⁰

⁶ 1739. aasta Piiblis: «siis peate teie ellama»; 1989. aasta Uues Testamendis: «siis te hakkate elama».

⁷ 1739. aasta Piiblis: «ni mitto kui Jumala Waimo läbbi juhatakse».

⁸ 1739. aasta Piiblis: «kissendame».

⁹ See tähendab, et sagedane selgitus, nagu oleks see umbes nagu lapselik «issi», ei pruugi olla õige.

¹⁰ Vahel arvatakse, et sõna «poeg» kasutades peab Paulus silmas eeskätt adopteerimisega kaasnevat õiguslikku staatust, sõnaga «laps» aga pigem perekondlikku ja isegi emotsionaalset «isa-lapse suhet». Lapseks ja pärijaks olemise omavaheline seostamine 17. salmis seda oletust ei toeta.

Pärijad – κληρονόμοι – sõna κληρονόμος koosneb kahest poolest: κληρος – «liisk», «liisuosa» – ja νόμος – «seadus», «korraldus», «asjakorraldus».

Kristuse – Χριστοῦ – sõna Χριστός tuleneb verbist χρίω – «võidma», «salvima» – ja tähendab sedasama, mida heebrea מָשִׁיחַ – «Messias», «Võitu».

Koos...kannatame – συμπάσχομεν – sõna συμπάσχω koosneb kaasaütlevast eessõnast σύν ja verbist πάσχω – «kannatama».¹¹

Koos...kirkastatakse – συνδοξασθῶμεν – originaali tingiva kõneviisi sõnasõnaline tõlge oleks: «võime saada [ka] koos [Temaga] kirkastatud». Sõna δοξάζω tähendab «ülistama», «austama», «austust osutama», «au sees pidama», «[kellestki midagi] arvama», «[kellestki midagi] pidama».¹²

Sisuline analüüs

Rooma kirja esimene pool käsitleb Kristuses teostunud lunastuse vajalikkust ja olemust, näidates ühelt poolt inimeste süüd ja suutmatust saavutada Jumala ees õigust isegi Jumala enda Seaduse abil, kuna ainus, mida viimane suudab, on inimese pattu ja süüd esile tuua ja süvendada.

Seadus näitab, et inimene on ori – kusjuures mitte Seaduse, vaid patu ori. Seadus ise on «püha, õige ja hea» (Rm 7:13), Seadus on vaimulik, inimene aga on lihalik ja «müüdnud patu alla» (Rm 7:14), olles seetõttu sunnitud tegema mitte head, mida ta tahab, vaid kurja, mida ta ei taha (Rm 7:19).¹³

Ainsaks väljapääsuks sellest surmatoovast orjusest on Kristuses teostunud lunastus ja lepitus Jumalaga: «Patu palk on surm, aga Jumala armuand on igavene elu Kristuses Jeesuses, meie Issandas.» (Rm 6:23) Et sellest armuannist osa saada, selleks peab ka patu ori ise surema, sest «kes on surnud, see on patust vabaks mõistetud» (Rm 6:7)

Patule ja Seadusele suremine ühes sellele järgneva uueks eluks üles tõusmisega toimub ristimises: «Kas te siis ei tea, et kes me iganes oleme Kristusesse Jeesusesse ristitud, oleme ristitud Tema surmase? Me oleme siis koos Temaga maha maetud ristimise kaudu surmase, et otsekui Kristus on äratatud üles surnuist Isa kirkuse läbi, nõnda võime ka meie käia uues elus.» (Rm 6:3j) Paulus on täiesti kindel: «Nüüd, et me oleme surnud, siis oleme saanud lahti Seaduse alt, millega meid kammitseti, nii et me teenime Jumalat uuel teel Vaimu all ja mitte vanal teel kirjatähe all.» (Rm 7:6)

¹¹ Siit tuleneb ka sõna συμπάθεια – «sümπατία».

¹² 1739. aasta Piiblis: «Temaga au sisse same»; 1968. aasta piiblitõlkes: «ühes temaga ka austatakse».

¹³ Vrd ka Gl 5:17: «Sest lihalik loomus himustab Vaimu vastu ja Vaim lihaliku vastu, need on teineteise vastased, nii et teie ei saa teha seda, mida tahaksite.»

Uus elu Jumalaga lepitatuna tähendab, et nüüd ei ole enam «mingit hukkamõistmist neile, kes on Kristuses Jeesuses, sest elu Vaimu seadus Kristuses on vabastanud su patu ja surma seadusest» (Rm 8:1j). Inimene ei ela enam mitte juhitud Jumala tahte ja Seaduse vastu himustavast lihast, vaid Jumala eluandvast Vaimust. Lunastatud ja uueks saanud inimese olemust ja olemist ei määra enam «patu ihu», mis on koos Kristusega risti löödud ja surnud (vrd Rm 6:6 ja Rm 8:10), vaid Kristuse surnuist üles äratanud Jumala Vaim, kes temas elab ja temagi sureliku ihu elavaks teeb (Rm 8:11).

Kõigest sellest järeldub, et me ei ole [enam] midagi võlgu lihale – s.t me ei kuulu enam lihale, me ei ole selle orjad, nagu me pole ka patu ega surma orjad. Surm ja patt ei valitse meid enam, me ei pea neile enam kuuletuma (vrd Rm 6:9–12), küll aga oleme (kuigi Paulus seda otsesõnu ei nimeta) võlglased Jumala ees.¹⁴ Me võlgname Jumalale tänu Tema armu eest Kristuses¹⁵ ning sellest tulenevalt oleme kohustatud ennast Tema Vaimust juhtida (ajada) lastes elama Jumala lastena Talle meelepärast elu õiguses, olles valmis jagama Kristusega mitte ainult Tema elu, vaid ka Tema kannatusi.

Pauluse sõnul tähendab see, et Kristus on meie sees (Rm 8:10), et peame elama ja mõtlema «Vaimu järgi» (Rm 8:5), kui «Jumala Vaim tõepoolest elab meie sees» (Rm 8:9). Sarnaselt manitseb ta esimeses kirjas korintlastele: «Või kas te ei tea, et teie ihu on teis oleva Püha Vaimu tempel, kelle te olete saanud Jumalalt, ning et teie ei ole iseene päralt? Sest te olete kallilt ostetud. Austage siis Jumalat oma ihus!» (1Kr 6:19j)

Siin ei ole vastuolu Pauluse keskse õpetusega õigeksmõistmisest üksnes armust, päris muidu, usu läbi, Seaduse tegudest sõltumatult, lunastuse kaudu, mis on Kristuses Jeesuses (vrd Rm 3:24.28), kuna uus elu Kristuses ja Jumala Vaimus ning sellega kaasnevad kohustused (või võlg) Jumala ees mitte ei eelne, vaid järgnevad õigeksmõistmisele, mis saab inimesele osaks ristimises koos Kristusega suremise ja ülestõusmise kaudu.¹⁶ Küllap Paulus nõustuks skolastilise printsiibiga *agere sequitur esse*, mis siinkohal tähendaks, et Jumala armuannina uueks looduks saamine¹⁷ on hädavajalik eeldus, et inimene võiks elada ja tegutseda kooskõlas Jumala tahtega.

¹⁴ Paneme tähele, et Paulus ei ütle, et me *ei ole võlglased*, vaid: «Niisiis, vennad, et *me oleme küll võlglased*, kuid mitte oma loomusele [lihale], et peaksime loomuse [liha] järgi elama.» (Rm 8:12)

¹⁵ «Aga tänu olgu Jumalale meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi!» (Rm 7:25)

¹⁶ «Kui aga inimene on pöördunud ja seeläbi valgustatud ning tema tahe on uueks tehtud, siis tahab inimene head (sedavõrd kui ta on uuesti sündinud või uus inimene) ja «ta rõõmustab sisemise inimese poolest Jumala Seaduse üle». Ta teeb seepeale nii palju ja nii kaua head, kui palju ja kui kaua Jumala Vaim teda selles juhib, nagu ütleb Paulus: «Sest kõik, keda iganes Jumala Vaim juhib, on Jumala lapsed.» Ja see Püha Vaimu juhtimine ei ole *coactio* ehk sund, vaid pöördunud inimene teeb vabatahtlikult head, nagu ütleb Taavet: «Su rahvas on meeleldi valmis su söttamineku päeval.»» (Solida declaratio II)

¹⁷ «Niisiis, kui keegi on Kristuses, siis ta on uus loodu, vana on möödunud, vaata, uus on sündinud.» (2Kr 5:17)

Kui inimene kuuletub lihale ja orjab pattu, siis ta sureb – või õigupoolest ongi juba (enamasti seda ise märkamata) surnud. Ainult «seal, kus on Issanda Vaim, on vabadus» (2r 3:17). Jumal on meid oma Vaimu läbi vabaks teinud, me ei ole enam orjad, me oleme Kristuses Jumala [adopteeritud] pojad, me oleme surnuist elavaks saanud. Selle hinnaks on Kristuse surm – aga Kristuse surmaga peab kaasnema see, et oleme valmis Vaimu abil ihu teod surmama, et me ei hukkuks, vaid võiksime [viimaks ometi] hakata tõeliselt elama (vrd Rm 8:13).

Kristuses teostunud lunastuse and ei piirne inimese päästmisega surmast ja hukatusest, vaid kingib talle midagi märksa enam, lausa ennekuulmatut. Inimene ei lähe mitte ühe peremehe orjusest üle teise isanda omandusse – kuigi ka see oleks iseenesest juba suurepärase, arvestades asjaoluga, et eelmine omanik oli julm ja ülekohtune, uus on aga hea ja armuline –, vaid temast saab orja asemel laps, lausa adopteeritud (s.t kõigi pärijaõigustega) poeg: «Te ei ole saanud orjuse vaimu, et peaksite jälle kartma, vaid te olete saanud lapseõiguse Vaimu, kelles me hüüame: «Abba! Isa!»» (Rm 8:15)

Muidugi oleme Jumala pojad/lapsed ja pärijad mitte iseenesest ega iseeneses, vaid Kristuse kaudu ja Kristuses, ent see ei vähenda kuidagi Jumala armuanni suurust: «Tema, kes oma Poegagi ei säästnud, vaid loovutas Tema meie kõikide eest, kuidas Ta ei peaks siis koos Pojaga meile kõike muud kinkima?» (Rm 8:32) Meis elav Jumala enda Vaim ise tunnistab seda koos¹⁸ meie vaimuga (Rm 8:16). See on tunnistus, mis ühelt poolt innustab meid elama Jumala laste väärilist elu, teisalt aga kinnitab ja julgustab meid ka siis, kui tajume (ikka-jälle) oma vääritust ja küündimatust. Ka seda väljendab eelmises salmis kõlanud tõdemus, et me ei pea kartma, vaid võime pöörduda Jumala kui oma armsa Isa poole.¹⁹

Jumala pärijaks ja Kristuse kaaspärijaks olemine tähendab kahtlemata nii seda, et meil on Jumala Vaimus ning usu läbi Kristusesse juba praegu «julge ja usaldav ligipääs Jumalale» (Ef 2:18; 3:12), ent kindlasti on siin ka viide ees ootavale tulevikule, Kristuse taastulemisele ja sellega kaasnevale lunastuse lõpuleviimisele: «Me ju teame, et kogu loodu ägab üheskoos sünnitusvaludes tänini; ent mitte üksnes loodu, vaid needki, kellel

¹⁸ On oluline, et mitte meie vaimule (või lisaks meie vaimule), vaid koos, ühes meie vaimuga.

¹⁹ Sarnaselt arutletakse usutunnistuskirjades: «Kuna Püha Vaim asub äravalitutes, kes on saanud usklikuks, nagu oma templis, ja ei ole neis mitte tegevusetult, vaid õhutab Jumala lapsi kuuletuma Jumala käskudele, siis ei tohi ka usklikud tegevusetult olla, veel vähem Püha Vaimu tegevusele vastu panna, vaid nad peavad edenema kõigis kristlikes voorustes, jumalakartlikkuses, tagasihoidlikkuses, mõõdukuses, kannatlikkuses, vennalikus armastuses ja tegema seda usinalt, et «kindlustada oma kutsumist ja äravalimist», millega nende kahtlused kahaneksid sedavõrd, kui neis on järjest enam ja enam Vaimu väge ja tugevust. Jumala Vaim kinnitab ju äravalitutele, et nad on Jumala lapsed. Ja isegi kui nad langevad ahastusse, nii et neile näib, et nad ei tunne enam neis asuva Jumala Vaimu väge, ja ütlevad koos Taavetiga: «Mina ütlesin oma hädas: «Ma olen ära lõigatud su silma eest!», siis peavad nad vaatamata sellele, mida nad ise tunnevad, Taavetiga ühinema ka selles, mida ta edasi ütleb: «Siiski kuulsid Sa mu anumiste häält, kui ma Sind appi hüüdsin.»» (Solida declaratio IX)

on Vaimu esmaand, ka meie ise ägame iseenestes, oodates lapseõigust²⁰, oma ihu lunastust. Sest me oleme päästetud lootuses.» (Rm 8:22–24)

Ilmselt ei ole koos Kristusega kannatamine, millest Paulus räägib, mitte ainult viide Tema surmast ja matmisest ristimise kaudu osa saamisele (Rm 6:3j), vaid apostel kõneleb siin ka jätkuvalt koos Kristusega kannatamisest, mis on Jumala käest saadava kirkuse (või koos Kristusega kirgastatud saamise) lootusega sama lahutamatu seotud nagu mündi kaks külge: «Et me nüüd oleme saanud õigeks usust, siis on meil rahu Jumalaga meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi, kelle läbi me oleme usus saanud ligipääsu ka sellele armule, milles me seisame, ja me kiitleme oma lootusest Jumalalt saadavale kirkusele. Aga mitte ainult sellest, vaid me kiitleme ka viletsusest, teades, et viletsus toob kannatlikkuse, kannatlikkus läbikatsutuse, läbikatsutus lootuse. Aga lootus ei jäta häbisse, sest Jumala armastus on välja valatud meie südamesse Püha Vaimu läbi, kes meile on antud.» (Rm 5:1–5)

See, kes meid «kirgastab» või «austab», on Jumal ise. Eeskätt tähendab see, et Jumal tõepoolest tunnustab meid oma lastena, et oleme arvatud Tema kutsumise ja Tema riigi vääriliseks (2Ts 1:5.11), samuti aga, et võime kord näha meile ilmutatavat tulevast kirkust, mille kõrval praeguse aja kannatused ei vääri märkimistki (vrd Rm 8:18).

Uus elu, milleks Jumal on meid oma armus uuesti sünnitanud ja mille Ta on oma Vaimu läbi meisse valanud, on juba praegu meie sees. Juba praegu oleme Jumala lapsed ja pärijad, juba praegu oleme lootuses päästetud – kord aga jõuame tõelisse «Jumala laste kirkuse vabadusse» (Rm 8:21).

Jutluseks

Ülestõusmisaja seitsmes pühapäev kannab ladinakeelset nime *Exaudi* – «Kuule» –, mis pärineb pühapäevase missa vanakiriklikust algussalmist «Kuule, Issand, mu häält, kui ma hüüan Su poole, halleluuja. Sulle ütleb mu süda: Ma otsin Su palet. Sinu palet, Issand, ma otsin – ära peida oma palet mu eest, halleluuja, halleluuja.» (vrd Ps 27:7–9)

Pühapäeva vanakiriklikuks Evangeeliumiks (Jh 15:26–16:4), mida EELK Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi loetakse esimesel lugemisaastal, on Jeesuse töötus jüngritele saata neile Trööstija (Lohutaja), Tõe Vaim, kes annab Temast ja Isast tunnistust ning kinnitab Tema omasid ka siis, kui neid taga kiusatakse. Vanakiriklikuks Epistlikuks (1Pt 4:7–11), mida kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi loetakse kümnendal pühapäeval pärast Nelipüha, on apostel Peetruse manitsus olla kõigi asjade lõpu lähedust silmas pidades arukad ja ustavad Jumala armu heade majapidajatena.

²⁰ Siin tarvitatakse sama sõna *υιοθεσία*, mida ka 15. salmis (vt vastavat keelelist märkust). Paulus kasutab seda sõna ka Gl 4:5 ja Ef 1:5.

Esimese lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks (Js 44:1–5) on Jumala julgustavad sõnad, millega Ta töötab valada oma rahva peale Vaimu ja õnnistuse otsekui elustava ja värskendava vee, mis lubab Iisraelil taas tõusta ja end Jumala rahvaks tunnistada.

Ülestõusmisaja seitsmenda pühapäeva teemaks on Püha Vaimu ootus. EELK Jumalateenistuste käsiraamat ütleb pühapäeva sissejuhatuses muuhulgas: «Püha Vaimu läbi saavad kristlased osa Kristusest ja Tema toodud lunastusest. Püha Vaim kinnitab kristlastele, et nad on Jumala lapsed ja võivad Tema poole pöörduda nagu Jeesuski nimega Abba – Isa.» Siin tuleb esile esimese lugemisaasta Epistli keskne sõnum: Jumal on meid oma Vaimus elavaks teinud ja oma lasteks võtnud, me oleme ristimise läbi koos Kristusega surnud ja uueks eluks üles tõusnud ning meile on kingitud igavese pääste ja tulevase kirkuse lootus.

Me ei saa «hakata» kuidagi ise Jumala lasteks ega oma jõust Talle meelepärast elu elada – see oleks «liha järgi elamine», mille tulemuseks on surm. Me võime tõeliselt elada üksnes siis, kui meis elab Jumala Vaim, kui Kristus on meie sees, ja isegi kui peame koos Kristusega kannatama, võime olla kindlad, et meid koos Temaga ka kirgastatakse.

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidenä:

1. Iseenesest, oma langenud ja patust rikutud loomusega, oleme määratud surema ja hukkuma. Ükskõik, kui väga me ka ei pingutaks, me ei suuda end surmast päästa ega endale tõelist ja igavest elu kindlustada. Vastupidi, meie langenud ja rikutud loomus – meie liha, nagu ütleb Paulus – teeb meist patu orjad ja toob meile kindla surma. Meil ei ole lihalt midagi saada ja seetõttu ei ole me lihale ka midagi võlgu – ainus, mida peaksime tegema, on sellest otsustavalt lahti öelda ja paluda Jumalat, et Ta aitaks meil oma Vaimu abil patuse ihu teod surmata.
2. Jumal on meid juba elavaks teinud: me oleme ristimises koos Kristusega surnud ja üles tõusnud ning patu orjusest vabaks ostetud. Jumal on kinkinud meile oma Vaimu, kes meid elustab ja pühitseb, kes teeb võimalikuks, et tahame ja teeme head, mõistes, et võlgneme kõik, nii praeguse kui tulevase õnne ja kirkuse, üksnes Jumalale. Veelgi enam: Jumal, kes on meid patu ja surma orjusest lunastanud, on ülendanud meid orjastaatusest oma laste ausse: võime astuda Tema palge ette ja elada Tema ligiolus teadmises, et me ei pea Tema ees orja kombel hirmu tundma, vaid oleme Tema kui oma armsa Isa armastatud lapsed.
3. Jumala lastena oleme ka Tema täisõiguslikud pärijad – mitte iseenesest, vaid Kristuses. Jumal on kinkinud ja kingib meile Temas kõik, me oleme Tema kaaspärijad. See tähendab aga ka, et oleme Tema kannatuste osalised. Kannatamine koos Kristusega – kannatamine õiguse pärast, koguni suremine koos Kristusega, nagu Ta ise oma jüngritele ütleb –, kuulub lahutamatuks kristlaseks ja Jumala lapseks olemise juurde. Nii nagu Jumala lapseks olemise juurde kuulub lahutamatuks ja täiesti kindlalt ka osasaamine Tema kirkusest – kui Tema armu ja Vaimu abiga otsani vastu peame.